ΠΑΝΤΙΣΡΑ
αντικαπιταλιστικη • ενημερωση

Πάνος Δαμέλος

Μετά από δύο χρόνια παρατεταμένης αμηχανίας του χώρου και ενώ αυτή, αντί να μειώνεται, έχει φτάσει στο ζενίθ, καθώς και λίγο πριν (ευελπιστούμε) ανοίξει επιτέλους ο προσυνεδριακός διάλογος για την 3η Συνδιάσκεψη της ΑΝΤΑΡΣΥΑ, είναι ανάγκη να φτάσουμε στην ουσία του ζητήματος. Αντί να συζητάμε μόνο για τη μία ή την άλλη πρόταση, να δούμε ποια λογική κρύβεται πίσω από κάθε τακτική. Μόνο έτσι μπορούμε να προχωρήσουμε συνειδητά σε προωθητικές αποφάσεις και πρωτοβουλίες.

Χοντρικά, η ΑΝΤΑΡΣΥΑ βρίσκεται μπροστά στο εξής ερώτημα, πιο συγκεκριμένα στο εξής δίλημμα: Στο τι από τα δύο παρακάτω θέλουμε να είμαστε, τι θέλουμε να κάνουμε και σε ποιους απευθυνόμαστε.

Η μία άποψη είναι ότι θέλουμε να διατηρήσουμε ένα διακριτό ρεύμα συνειδητοποιημένων αντικαπιταλιστών, το οποίο θα κρατήσει ζωντανές τις ιδέες και τη σημαία της επαναστατικής αριστεράς, κάνοντας κυρίως προπαγανδιστική και κινηματική δουλειά, αναγνωριζόμενο ως το πιο αγωνιστικό κομμάτι της αριστεράς. Αυτό το έκανε ο χώρος σε άλλες εποχές που ήταν αναγκαίο, και το έκανε ηρωικά. Όμως δεν είναι όλες οι συγκυρίες ίδιες. Αν σε εποχή ανάπτυξης του καπιταλισμού έπρεπε να κρατήσεις ζωντανό το επαναστατικό ρεύμα, ήταν ακριβώς για να μπορείς όταν έρθει ο καιρός να κινηθείς επιθετικά, κάνοντας μαζική πολιτική και δημιουργώντας και τις υποκειμενικές συνθήκες για επαναστατικές αλλαγές.

Η άλλη άποψη λοιπόν είναι ότι το καθήκον μας σε συνθήκες καπιταλιστικής κρίσης υπερβαίνει κατά πολύ κάτι τέτοιο, ότι καθήκον μας σήμερα είναι να ενώσουμε την εργατική τάξη και να οδηγήσουμε συνολικά την κοινωνία σε έναν άλλο δρόμο, ρήξεων με την υπάρχουσα τάξη πραγμάτων και με το ίδιο το καπιταλιστικό σύστημα.

Ίσως είναι εύκολο να απαντήσουμε ομόφωνα ότι, χωρίς να παραγνωρίζουμε το πρώτο, ναι,

το δεύτερο είναι αυτό που προσπαθούμε να κάνουμε! Δυστυχώς όμως η πραγματικότητα είναι σκληρός κριτής και εκ του αποτελέσματος λέει ότι, αν όντως αυτό επιδιώκουμε, κάτι κάνουμε (πολύ) λάθος. Και αυτό που κάνουμε λάθος είναι το εξής: Η τάξη κινείται με βάση τα υλικά της συμφέροντα. Και γι'αυτό μπορεί να ενωθεί πάνω στη βάση συγκεκριμένων μεταβατικών αιτημάτων που εξυπηρετούν τα συμφέροντά της.

Η ΑΝΤΑΡΣΥΑ, ενώ ήταν η μόνη πολιτική δύναμη στην Ελλάδα που μίλησε για την ανάγκη μεταβατικού προγράμματος και σκιαγράφησε τα κεντρικά του σημεία, αμέσως άρχισε να βάζει τρικλοποδιές σε αυτό το σχέδιο θέτοντας ιδεολογικά προσκόμματα και αγκυλώσεις που περιόριζαν απελπιστικά την απεύθυνσή της. Όχι, η τάξη δεν ενώνεται με αιχμή το αίτημα της ανατροπής του καπιταλισμού («αντικαπιταλιστική ανατροπή» ή το «κομμουνισμός» που είχε μπει φαρδύ-πλατύ ως κεντρικό σύνθημα σε αφίσα του χώρου το 2012 – χωρίς αυτό να σημαίνει ότι πρέπει να κρύβουμε τις προθέσεις μας), όπως δεν ενώνεται και με αιχμή το αίτημα για «λαϊκή εξουσία» που προτείνει το ΚΚΕ. Επίσης είναι λάθος να αποκλείεις εκ των προτέρων το πεδίο της κυβερνητικής εξουσίας – η ανάγκη ανατροπής και του αστικού κοινοβουλευτισμού θα γίνει συνειδητό αίτημα όταν θα έχουν εξαντληθεί οι προσπάθειες επιβολής των λαϊκών συμφερόντων και μέσα από αυτή την οδό.

Όλα αυτά δείχνουν ότι, αν όντως προσπαθούμε έτσι να ενώσουμε την εργατική τάξη, μάλλον δεν έχουμε καταλάβει και πολλά από λενινισμό, π.χ. από το ότι πρέπει να λαμβάνεις υπόψη το επίπεδο συνείδησης των μαζών τη δεδομένη στιγμή. Εκτός αν όντως δεν θέλουμε να ενώσουμε την τάξη αλλά απευθυνόμαστε μόνο σε μια συνειδητοποιημένη ελίτ που δίνει συνειδητά αντικαπιταλιστικό και αντικρατικό αγώνα. Αν, βέβαια, αυτός είναι ο ορίζοντας των φιλοδοξιών μας εν καιρώ κρίσης, μπορούμε να αυτοπροσδιοριζόμαστε ως «επαναστατική αριστερά» όσο θέλουμε – τσάμπα είναι. Το ζητούμενο όμως είναι να γίνουμε επαναστάτες.

Το μεταβατικό πρόγραμμα δεν έχει καμία σχέση με τα «μέτρα ανακούφισης» που προτείνει ο ΣΥΡΙΖΑ. Σε συνθήκες κρίσης, τα λαϊκά συμφέροντα μπορούν να ικανοποιηθούν μόνο μέσα από συνολικές ρήξεις με τις κεντρικές επιλογές του καπιταλισμού – αν το σύστημα μπορούσε να δώσει σημαντικές παροχές στους εργαζόμενους, τότε δεν θα ήταν σε κρίση. Το μεταβατικό πρόγραμμα είναι ένα πρόγραμμα μη διαχειρίσιμο από την αστική τάξη, που δεν μπορεί να αποτελέσει βάση ενός «νέου κοινωνικού συμβολαίου» για την επιστροφή στην καπιταλιστική κανονικότητα και άρα αντικειμενικά η πορεία υλοποίησής του θα οξύνει την ταξική πάλη και θα ανεβάζει το επίπεδο συνείδησης του κόσμου της εργασίας, οδηγώντας τον από ρήξη σε ρήξη με το σύστημα, συμπεριλαμβανομένων των παλιών μορφών εκπροσώπησης αλλά και της συγκρότησης του εργατικού κινήματος. Οι ανάγκες που

συνειδητοποιεί σήμερα η αντικαπιταλιστική αριστερά μπορούν να γίνουν μαζικά αιτήματα μόνο μέσα από την εμπειρία του μαζικού κινήματος, μέσα από τη δοκιμή της εφαρμογής αυτού του προγράμματος.

Αν λοιπόν συνειδητοποιήσουμε, έστω και καθυστερημένα, τον ρόλο που καλούμαστε να παίξουμε και την κομβική σημασία του μεταβατικού προγράμματος σε μία εν δυνάμει επαναστατική διαδικασία, θα είναι πολύ πιο εύκολο να λυθούν και τα ζητήματα των συμμαχιών για τα οποία τόσο μελάνι έχει χυθεί. Αν νιώθαμε πραγματικά την ανάγκη συγκρότησης πολιτικού-κοινωνικού μπλοκ που θα διεκδικήσει -με κάθε τρόπο και σε κάθε ρήγμα εξουσίας που ανοίγει- την υλοποίηση ενός μεταβατικού προγράμματος, δεν θα συζητάγαμε… επί τρία χρόνια με τις δυνάμεις που αποχώρησαν από τον ΣΥΡΙΖΑ μαζί με τον Αλ. Αλαβάνο. Αν νιώθαμε την ασφυκτική πίεση του χρόνου για τη συγκρότηση αυτού του μπλοκ, δεν θα ανταποκρινόμασταν στο κάλεσμα του «Δεν πληρώνω» σχεδόν ένα χρόνο μετά (Οκτώβρη του 2013 έγινε το κάλεσμα, Αύγουστο του 2014 καταδεχτήκαμε να κάτσουμε στο ίδιο τραπέζι για μια πρώτη συζήτηση!).

Είναι σαφές ότι, από τους δύο δρόμους που περιγράψαμε στην αρχή, η ηγεσία της ΑΝΤΑΡΣΥΑ δείχνει να επιλέγει (συνειδητά ή μη) ως τώρα τον πρώτο, αυτόν της «καθαρότητας», της συνεργασίας αλλά και της απεύθυνσης ουσιαστικά μόνο στο συνειδητοποιημένο αντικαπιταλιστικό δυναμικό. Από αυτήν την ανεπάρκεια ή την άρνηση της ΑΝΤΑΡΣΥΑ, μέχρι στιγμής, να παίξει ενωτικό ρόλο και να αποτελέσει τη ραχοκοκαλιά του μπλοκ των δυνάμεων της ανατροπής, όπως της αναλογεί, είναι που προκύπτουν διάφορες πρωτοβουλίες που δείχνουν αποσχιστικές τάσεις και δικού μας δυναμικού, όπως παλιότερα η «Πρωτοβουλία των 1000» ή τώρα η «Πρωτοβουλία για την Αριστερή Μετωπική Συμπόρευση». Και καθήκον της ΑΝΤΑΡΣΥΑ είναι να συγκεντρώσει όλες αυτές τις δυνάμεις και να κάνει αχρείαστες τέτοιες κινήσεις.

Τι κάνουμε, λοιπόν; Πρωτοβουλίες όπως αυτή που εξήγγειλε η ΚΣΕ στην τελευταία της απόφαση για τη δημιουργία μετώπου των δυνάμεων που αντιτίθενται στο χρέος δεν είναι κακές, όμως φοβάμαι ότι πάλι θα υλοποιηθούν φοβικά, με αμφιταλαντεύσεις και πισωγυρίσματα. Πρέπει να πάρουμε άμεσα μία συγκεκριμένη, συνειδητή και θαρραλέα απόφαση: Ότι θα καλέσουμε ΟΛΕΣ τις δυνάμεις που συμφωνούν στην εφαρμογή ενός μεταβατικού προγράμματος ανατροπής σε σοσιαλιστική κατεύθυνση, συμπεριλαμβανομένου του ΚΚΕ ή δυνάμεων που σήμερα δορυφοροποιούνται γύρω από τον ΣΥΡΙΖΑ, για τη δημιουργία της πολιτικής και κοινωνικής συμμαχίας που θα διεκδικήσει την υλοποίηση αυτού του προγράμματος με κάθε τρόπο και σε κάθε επίπεδο εξουσίας, χωρίς αστερίσκους και «ναι μεν, αλλά». Η στάση «εμείς είμαστε για το κίνημα και την επανάσταση, για κυβέρνηση στο

αστικό κοινοβούλιο πηγαίντε αλλού» στέλνει αντικειμενικά τον κόσμο στον ΣΥΡΙΖΑ (έστω «χωρίς αυταπάτες»), με ό,τι αυτό συνεπάγεται. Ήδη έχει χαθεί πολύτιμος χρόνος. Μπορεί η ΑΝΤΑΡΣΥΑ να αντεπεξέλθει στις μεγάλες απαιτήσεις της εποχής; Αν δεν το κάνει, όλο και περισσότερο θα θυμίζει συρραφή αντικρουόμενων σχεδίων αντί για μέτωπο, όλο και περισσότερο θα φυτοζωεί, όλο και περισσότερο θα αδυνατεί να συντονίσει το δυναμικό της σε ένα σύγχρονα επαναστατικό πολιτικό σχέδιο και θα απομακρύνεται ουσιαστικά από τις ανάγκες και τις απαιτήσεις του κόσμου της εργασίας, φαντάζοντας ασύνδετη με τη συγκυρία. Η ιστορία δεν περιμένει πολύ για κανέναν.